

جایگاه فلسطین در سیاست خارجی
جمهوری اسلامی ایران

www.ketab.ir

سرشناسه:

عنوان و نام پدیدآور:

مشخصات نشر:

مشخصات ظاهری:

فروست:

شابک:

وضعیت فهرست‌نویسی:

یادداشت:

موضوع:

موضوع:

شناسه افزوده:

شناسه افزوده:

رده‌بندی کنگره:

رده‌بندی دیویی:

شماره کتابشناسی ملی:

فریدونی، احمد، ۱۳۶۱-

جایگاه فلسطین در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران.

تألیف احمد فریدونی، نسیم شهبازی.

تهران: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۹۱.

۲۵۲ ص.

مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی: ۸۲۳.

سیاست و روابط خارجی: ۳۹.

۵۱۰۰۰ ریال: ۲- ۵۸۲-۴۱۹-۹۶۴-۹۷۸.

فیبا

کتابنامه به صورت زیرنویس.

ایران - روابط خارجی - فلسطین

ایران - تاریخ - جمهوری اسلامی.

شهبازی، نسیم، ۱۳۶۲ -

مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی

۱۳۹۱ ف ۴ ۵ / ۱۳۹ DSR

۳۲۷/۵۵۰۵۶۹۴

۲۷۵۰۰۳۵

مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات

عنوان: جایگاه فلسطین در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران

تألیف: احمد فریدونی و نسیم شهبازی

نوبت چاپ: اول، بهار ۱۳۹۱

شمارگان: ۲۰۰۰ قیمت: ۵۱۰۰ تومان

حروف چینی و لیتوگرافی: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی

چاپ و صحافی: چاپخانه مرکز اسناد انقلاب اسلامی

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۱۹-۵۸۲-۲

ISBN 978-964-419-582-2

کلیه حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است

نشانی: تهران، خیابان شریعتی، نرسیده به میدان قدس، روبه روی پمپ بنزین اسدی، پلاک ۱۹۵۴،
مرکز اسناد انقلاب اسلامی. صندوق پستی ۱۹۳۹۵/۳۸۹۶ تلفن: ۲۲۲۱۱۱۹۴-۲۲۲۱۱۱۷۴

www.irde.ir

فهرست مطالب

۱۱	..... مقدمه
۱۳	..... پیشگفتار

فصل اول:

۲۱	..... چارچوب نظری
۲۵	..... سازه‌نگاری
۲۵	۱- اصول و مفاهیم نظریه‌ی سازه‌نگاری
۳۱	۲- تحلیل سیاست خارجی از دیدگاه سازه‌نگاری
۳۵	۳- مفهوم هویت و اهمیت آن برای مطالعه‌ی سیاست خارجی دولت‌ها
۴۱	۴- رابطه‌ی هویت دولت با منافع ملی و رفتارهای خارجی
۴۵	۵- نظام بین‌الملل و آنارشی

فصل دوم:

۴۷	..... سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران: اصول و مبانی
۵۱	۱- سازه‌نگاری و سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران
۵۷	۲- اصول و مبانی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران
۶۳	۳- هویت اسلامی و سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران

- ۳-۱- امنیت هویتی ۶۲
- ۳-۲- هویت و منافع ملی ۶۵
- ۴- چالش‌های سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران ۷۱
- ۴-۱- محیط داخلی ۷۱
- ۴-۲- محیط منطقه‌ای ۷۳
- ۴-۳- محیط جهانی ۷۶
- ۵- چارچوب مطالعاتی سیاست خارجی ایران ۸۱
- ۵-۱- منافع (اهداف کوتاه مدت / بلندمدت) ۸۲
- ۵-۲- استراتژی‌ها (تکنیک‌ها و ابزارها) ۸۳
- ۵-۳- محیط بین‌الملل ۸۷

فصل سوم:

- تاریخچه مناسبات جمهوری اسلامی ایران با فلسطین ۸۹
- ۱- دوره‌ی اول (از پیروزی انقلاب اسلامی تا پایان جنگ تحمیلی عراق (۱۳۵۷-۱۳۶۸) ۹۳
- ۲- دوره‌ی دوم (ریاست جمهوری هاشمی‌رفسنجانی (۱۳۶۸-۱۳۷۸)) ۱۰۵
- ۳- دوره‌ی سوم (ریاست جمهوری سیدمحمد خاتمی (۱۳۷۶-۱۳۸۴)) ۱۱۳
- ۴- دوره‌ی چهارم (ریاست جمهوری محمود احمدی‌نژاد (۱۳۸۷-۱۳۸۴)) ۱۲۵

فصل چهارم:

- جایگاه ایدئولوژیکی و استراتژیکی فلسطین در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۵
- بخش اول: جایگاه ایدئولوژیک ۱۳۹

بخش دوم: جایگاه امنیتی - استراتژیک	۱۵۱
۱- تهدیدهای امنیتی ایران در قضیه‌ی فلسطین - اسرائیل	۱۵۲
۱-۱- تهدیدات سخت	۱۵۵
۱-۱-۱- نظامی	۱۵۵
۱-۱-۲- محاصره مرزی ایران براساس استراتژی محورهای پیرامون	۱۵۷
۲-۱- تهدیدات نرم	۱۵۸
۲-۱-۱- تبلیغی	۱۵۸
۲-۱-۲- اقتصادی	۱۵۹
۲- استراتژی‌های ایران در قضیه‌ی فلسطین - اسرائیل برای مقابله با تهدیدات	۱۵۹
الف) کسب حمایت منوی کشورهای مسلمان	۱۶۱
ب) مبارزه با هم‌پوئی آمریکا در منطقه	۱۶۲
ج) مخالفت با فرایند صلح خاورمیانه	۱۶۳
د) حمایت از انتفاضه و مبارزات فلسطینیان	۱۶۷
و) تأکید بر قطعنامه‌های سازمان ملل و قواعد حقوق بین‌الملل علیه اسرائیل	۱۶۹
ز) ایجاد بلوک قدرت در جهت بازدارندگی اسرائیل	۱۶۹
ی) استفاده منطقی از تمایز میان سیاست‌های اعلامی و اعلامی	۱۷۲
بخش سوم: محیط داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی	۱۷۵
۱- عرصه‌ی داخلی	۱۷۵
۲- عرصه‌ی منطقه‌ای و بین‌المللی	۱۷۹
۲-۱- گروه‌های فلسطینی	۱۷۹
۲-۲- کشورهای عرب منطقه	۱۸۴
۲-۳- لبنان	۱۸۷
۲-۴- سوریه	۱۸۹

- ۱۹۰ ..... ۲-۵ آمریکا
- ۱۹۵ ..... نتیجه گیری
- ۲۰۷ ..... کتابنامه
- ۲۱۷ ..... نمایه

www.ketab.ir

مقدمه

با پیروزی انقلاب اسلامی ایران سفارت رژیم اشغالگر قدس در تهران تعطیل و سفارت فلسطین جایگزین آن شد، لذا از همان ابتدا مسئله فلسطین جایگاه ویژه‌ای در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران پیدا کرد. امام خمینی (ره) آخرین جسعی ماه رمضان را «روز قدس» اعلام نمود، از دیدگاه ایشان تأسیس دولت اسرائیل، توطئه امپریالیستی برای غارت و چپاول منابع سرشار منطقه‌ی خاورمیانه بوده است. حضرت امام خمینی (ره) مکرراً خطر توسعه‌طلبی اسرائیل و تافرات را گوشزد می‌نمودند و مسلمین را به اتحاد برای براندازی اسرائیل ترغیب می‌کردند.

اکنون با گذشت ۳۰ سال از پیروزی انقلاب اسلامی جایگاه فلسطین در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران تغییر نکرده و جمهوری اسلامی ایران بر دامنه‌ی حمایت‌های خود از مردم مظلوم فلسطین افزوده است. شاید این سؤال مطرح باشد که چرا جمهوری اسلامی ایران از مردم مظلوم فلسطین حمایت می‌نماید؟ در این مسیر هزینه‌هایی را بر خود تحمیل می‌کند. برای پاسخ به این سؤال باید از خود سئو به این مسئله نگریست؛ از دیدگاه دینی و از منظر انسان‌دوستانه، سیاست انقلاب اسلامی ایران که دامنه‌ی حمایت از مستضعفان جهان و مظلومان عالم را فریاد می‌زند در برابر تجاوزگری‌ها، اشغال و کشتار مردم مظلوم فلسطین از طریق رژیم اشغالگر قدس سکوت کند. چگونه یک انقلاب بزرگ اسلامی می‌تواند داعیه‌ی عدالت‌گستری داشته باشد ولی در مقابل ظلم آشکار عده‌ای متجاوز سکوت کند؟! آیا این سکوت

چگونه می‌تواند با مبانی ارزشی این انقلاب سازگار باشد. به‌علاوه از جنبه‌ی واقع‌گرایی و کسب قدرت و منفعت می‌توان حمایت جمهوری اسلامی ایران از گروه‌های فلسطینی را این‌گونه تحلیل کرد که حمایت از جنبش‌های ضدهژمونیک، مطابق نظریات اقتصادی روابط بین‌الملل می‌تواند به قدرت‌هایی که خواهان تغییر وضع موجود هستند کمک کند. گروه‌های جهادی در فلسطین عمق استراتژیک جمهوری اسلامی ایران می‌باشند که می‌توانند تهدیدات علیه امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران را مهار نمایند یا آن‌ها کاهش دهند.

امید است این کتاب همچون دیگر آثار مرکز اسناد انقلاب اسلامی مورد توجه علاقه‌مندان انقلاب اسلامی قرار گیرد. در پایان ضمن تشکر از نویسنده‌ی محترم خانم نسیم شهبازی و آقای احمد فردوسی، از زحمات معاون پژوهشی آقای دکتر اکبر اشرفی، مدیر بخش تحقیق آقای علی کردی و مدیر گروه تاریخ و روابط خارجی آقای ابوالفضل صدقی و همکاران محترم در مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات قدردانی می‌شود.

مرکز اسناد انقلاب اسلامی

پیشگفتار

مسئله‌ی فلسطین و اشغال بیت المقدس توسط رژیم صهیونیستی، یکی از مهم‌ترین مسائل جهان اسلام از قرن بیستم (از زمان تأسیس رژیم صهیونیستی اسرائیل در سال ۱۹۴۸) تا امروز بوده‌است. با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی در ایران، معادلات منطقه‌ای دستخوش تحولات اساسی شد. جمهوری اسلامی ایران براساس رویکرد راهبردی امام راحل (ره) و با اتکا به اصل یکصد و چهارم قانون اساسی (امنی بر حمایت از نهضت‌های آزادیبخش جهان) به پشتیبانی از آرمان فلسطین پرداخت و رژیم صهیونیستی که تا پیش از انقلاب اسلامی هم‌پیمان اسرائیل در ایران بود، تبدیل به دشمن شماره یک گردید که نه تنها مورد شناسایی ایران قرار گرفت، بلکه به نابودی و محو آن از نقشه‌ی جهان تلاش شد. بنابراین با وجود جمهوری اسلامی، منافع صهیونیسم در معرض خطر قرار گرفت. بدین سبب توطئه‌های این رژیم و هم‌پیمانان غربی آن، به‌ویژه ایالات متحده آمریکا علیه ایران آغاز شد و روابط خصمی سابق به دشمنی تبدیل گشت.

این درحالی بود که در آستانه‌ی پیروزی انقلاب اسلامی، رهبران آمریکا با بستن پیمان صلح کمپ دیوید، مصر را به اسرائیل نزدیک کردند و این امر نخستین مرحله‌ی طرح صلح اعراب با اسرائیل و به رسمیت شناختن رژیم صهیونیستی در منطقه بود. دولت‌های عربی که از دیرباز درگیر نزاع سختی با این رژیم بودند، براساس فرمول صلح در برابر زمین گام در روند سازش و شادی سازی روابط با اسرائیل نهادند. روند

صلح خاورمیانه با امضای پیمان کمپ دیوید در سال ۱۹۷۹ میان مصر و اسرائیل آغاز شد و پس از آن اردن و سازمان آزادیبخش فلسطین به قافله‌ی صلح پیوستند. نهایتاً سران عرب در نشست بیروت در سال ۲۰۰۲ معاهده‌ی صلح در برابر زمین را ارائه کردند که حاکی از سازش با اسرائیل در برابر بازپس‌گیری اراضی اشغالی ۱۹۶۷ (کرانه‌ی باختری، نوار غزه و بلندی‌های جولان) بود.^۱ این بدان معناست که اعراب کین غاصب اسرائیل را حداقل در اراضی ۱۹۴۸ به رسمیت شناخته و تنها خواهان آزادی اراضی اشغالی سال ۱۹۶۷ می‌باشند. اما جمهوری اسلامی ایران اساساً اسرائیل را یک رژیم مجعول می‌داند که حتی در سرزمین‌های ۱۹۴۸ هم مشروعیت ندارد. امام خمینی از نخستین روزهای شکل‌گیری نهضت اسلامی با تکیه بر اصل دفاع از مظلوم و دشمنی با ظالم، هرگونه اقدامی را که منجر به شناسایی رژیم اشغالگر قدس شود، محکوم کردند. بدین سبب، جمهوری اسلامی ایران نیز تمام طرح‌های صلحی را که تاکنون در مجامع بین‌المللی عرضه شده محکوم نموده. زیرا نتیجه‌ی اصلی همه‌ی آنها به رسمیت شناختن رژیم اشغالگر اسرائیل بوده است.^۲

سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در طول سی سال گذشته فراز و فرودها و تغییرات زیادی داشته است. در عین حال برخی از اصول بنیادی و ماهوی سیاست خارجی ایران، مانند سلطه‌ستیزی، مبارزه با استکبار، حمایت از مسلمانان و مستضعفان، همواره ثابت بوده و تداوم داشته است. به گونه‌ای که تداوم خصومت و مقابله با رژیم صهیونیستی و حمایت بی‌دریغ از ملت فلسطین گواه این مدعاست. بر این اساس، از بدو پیروزی انقلاب اسلامی همواره پرسش‌هایی درباره‌ی انگیزه‌ها و علل رفتار سیاست خارجی ایران در مورد فلسطین، مطرح بوده است؛ چرا جمهوری اسلامی ایران

۱. محمدرضا تاجیک، سیاست خارجی: عرصه‌ی فقدان تصمیم و تدبیر؟، تهران، فرهنگ گفتمان، ۱۳۸۳.

۲. علی‌اکبر ولایتی، جمهوری اسلامی ایران و تحولات فلسطین، تهران، وزارت امور خارجه مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۸۶.

۳. سیدجلال دهقانی فیروزآبادی، امنیت هستی‌شناختی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه‌ی بین‌المللی روابط خارجی، سال اول، شماره‌ی اول، بهار ۱۳۸۸.

عنی رغه منافع مشترك با اسرائيل (از ديكتايسه عربى). به مقابله و ضديت به آن برخاسته است؟ آيا حمايت از آرمان فلسطين منافع ملى ايران را تأمين مى نمايد؟

عده اى معتقدند كه مواضع جمهورى اسلامى ايران در مورد فلسطين، صرفاً حائى ايدئولوژيك و آرمان گريانه داشته است و به همين دليل ما متحمل هزينه هاى بسيار شده ايم؛ البته اين تحليل صرفاً از ديد منافع مادى مى باشد، اما اگر روند سياست خارجى ايران را در مورد فلسطين مطالعه كنيم، مى بينيم كه جمهورى اسلامى در بسيارى از مقاطع، واقع گرا عمل نموده است. واقع گرايه به اين مفهوم كه مطلوب هايش را زير پا گذاشته باشد بلكه بدين معنى كه جمهورى اسلامى با حفظ هويت اسلامى و انقلابى خود (حامى مظلومان و مبارزه با ظالمان) با توجه به مقدمات فعلى، به يك سلسله الزاماتى كه در حال حاضر مانع رسيدن به اين مطلوب هاست، توجه نموده است.^۱ براى مثال جمهورى اسلامى ايران در ابتدا از طريق قطع روابط با اسرائيل، به حمايت از آرمان فلسطين و گروه هاى مبارز فلسطينى، كه نماينده اى آن را ساف مى دانست، پرداخت. اما در جريان جنگ تحميلي و حمايت ساف از عراق و عرب گرايى آن، حمايت از فلسطين ديگر به معنائى حمايت از ساف نبود، جمهورى اسلامى ايران سعى نمود اين سياست را به سبب تشنج موجود آمده در روابطش با ساف، به گروه هاى غير از ساف، گسترش دهد، از سوى ديگر، بتدريج ماهيت انقلابى و ضد صهيونيستى - امپرياليستى جمهورى اسلامى ايران و كمپرى كه شيعيان لبنانى و همچنين گروه هاى اسلامى فلسطينى از انقلاب اسلامى ايران گرفته بودند، بهترين استراتژى براى ايران در برابر رژيم اشغالگر اسرائيل اين بود كه اين گروه ها را در مقابله و مبارزه با رژيم صهيونيستى تقويت نمايد.^۲ نفوذ ايران در لبنان و سپس تأسيس

۱. مير محمد حجازى يوسفى، نظام بين الملل و سياست خارجى جمهورى اسلامى ايران، در كنگره سياست خارجى جمهورى اسلامى ايران، سمينار فلسفه و حساب روزى، تهران، دفتر مطالعات سياسى و بين المللى، زمستان ۱۳۸۵.

۲. مير محمد حجازى يوسفى، ايران و رژيم صهيونيستى از همكارى تا منازعه، تهران، انتشارات ديسك، ماه صادق، ۱۳۸۲.

حزب الله در سال ۱۹۸۲ و همچنین حمایت جمهوری اسلامی ایران از گروه‌های اسلامی فلسطین و حماس، بهترین و مهم‌ترین اهرم قدرت ایران در مقابل اسرائیل بوده است. جمهوری اسلامی ایران از پیروزی انقلاب تاکنون، همواره آزادی سرزمین فلسطین و تشکیل دولت فلسطینی در سراسر این سرزمین را مدنظر داشته است. اما برای رسیدن به این هدف، برحسب شرایط داخلی و بین‌المللی تغییراتی را در مواضع خود بروز داده است؛ چنان‌که در سال‌های اولیه انقلاب، سیاست اعلامی نظام جمهوری اسلامی به حذف موجودیت اسرائیل از طریق مبارزه‌ی همه‌جانبه، از جمله مبارزه‌ی نظامی نظر داشت. اما پس از آن، سیاست مذکور، احقاق حقوق ملت فلسطین از طریق برگزاری referendum با حضور تمامی اقوام فلسطینی بود.^۱

کتاب حاضر با بررسی مواضع جمهوری اسلامی ایران در مورد فلسطین، به دنبال پاسخ‌گویی به این پرسش اصلی است که این کشور از چه جایگاهی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران برخوردار می‌باشد؟ برای پاسخ به این پرسش، نگارنده نه تنها به تاریخ مناسبات جمهوری اسلامی ایران و فلسطین پرداخته، بلکه سعی کرده تا با استفاده از ابزار نظری موجود در رشته‌ی روابط بین‌الملل، استدلالی علمی و درخور در مورد چرایی این مناسبات نیز ارائه دهد. دیدگاه‌های نظری مختلف، پاسخ‌های متفاوتی به این سؤال می‌دهند: بعضی در چارچوب واقع‌گرایی بیشینه‌سازی قدرت مادی و امنیت را مطرح می‌نمایند و برخی در چارچوب لیبرالیسم بر بیشینه‌سازی رفاه بر پایه‌ی همکاری و تعامل از سوی دولت‌ها تأکید دارند. به عبارتی این دو پارادایم عقل‌گرا و مادی می‌باشند. بدین معنا که انتخاب دولت‌ها به شکلی ثابت، خردمندانه و فایده‌انگارانه است. از این رو، ترجیحاً دولت‌ها امری بیرونی یا مفروض در نظر گرفته می‌شوند که نیازی به تبیین ندارند.

کاربست نظریه‌های فرااثبات‌گرا همچون سازه‌نگاری، به عنوان چارچوب مفهومی

۱. جابر انصاری، ایران و مسئله‌ی فلسطین، در نگاهی به سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، نشرین

مصفا و حسین نوروزی، تهران، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، تابستان ۱۳۸۵

جهت تحلیل سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، قدرت تبیین بهتر انگیزه‌ها، اهداف و رفتار سیاست خارجی ایران را دارا می‌باشد. چرا که عناصر، انگیزه‌ها، اهداف و رفتارهای ناشی از ماهیت و هویت انقلابی و اسلامی جمهوری اسلامی ایران را مورد توجه قرار می‌دهد. لذا این کتاب با بهره‌گیری از نظریه‌ی سازه‌نگاری و مفهوم بنیادین آن یعنی هویت و نقش و اهمیت آن در تعریف منافع ملی و رفتار در سیاست خارجی، بر این باور است که فلسطین به دلیل عوامل ایدئولوژیک (غیرمادی) و غیر ایدئولوژیک (استراتژیک) یکی از اولویت‌های مهم سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران است. از این رو، این کتاب به پرسش‌های دیگری نیز به شرح زیر پاسخ می‌دهد: آیا موضع‌گیری جمهوری اسلامی ایران در قبال مسئله‌ی فلسطین تأمین‌کننده‌ی منافع ملی و امنیت ملی کشور می‌باشد؟ کدام یک از نظریه‌های روابط بین‌الملل بهتر می‌توانند جایگاه فلسطین را در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران تبیین نمایند؟ عوامل تعیین‌کننده‌ی جایگاه فلسطین در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران کدامند؟ آیا جایگاه فلسطین در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران ثابت بوده یا فراز و فرود داشته است؟ عوامل ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی در تعیین جایگاه فلسطین در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران چه نقش و اهمیتی دارند و در این بین، اهمیت کدام یک بیشتر بوده است؟

درباره‌ی موضوع پژوهش حاضر بایستی این نکته را یادآور شد که هیچ‌گونه منبع مدون و منسجم علمی در کشور وجود ندارد و تنها در برخی از کتب که به مبحث سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران پرداخته‌اند، به گونه‌ای بسیار مختصر و جزئی اشاراتی به این موضوع شده است. البته آنها نیز به طور مستقیم به جایگاه فلسطین در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران و چرایی حمایت ایران از فلسطین و ضدیت با اسرائیل پرداخته‌اند. بلکه اغلب به بحث «اصل حمایت از مستضعفین جهان» پرداخته‌اند. از جمله‌ی این کتب می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

کتاب «اصول سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران»، تألیف احمد بخشایشی اردستانی؛ نویسنده در این کتاب بیشتر به مبحث سیاست خارجی و تعریف این مفهوم

و همچنین به رخدادهای موجود در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران پرداخته است. در ضمن، این کتاب به طور مجزا و مستقل هیچ اشاره‌ای به مسئله‌ی فلسطین در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران نکرده است.

کتاب «اصول سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران»، تألیف منوچهر محمدی نیز صرفاً به ارائه‌ی مطالب ایدئولوژیک در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران توجه کرده است.

اثر دیگر مرتبط با موضوع پژوهش حاضر کتاب «نه شرقی، نه غربی» ترجمه‌ی ابراهیم متقی و الهه کولایی است. این کتاب صرفاً به اصل «نه شرقی، نه غربی» در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران پرداخته و مطلبی درباره‌ی فلسطین ارائه نکرده است.

کتاب محمدرضا تاجیک، «سیاست خارجی: عرصه فقدان تصمیم و تدبیر»، به تحلیل ضعف‌های سیاست خارجی ایران پرداخته و اشاراتی جزئی و گذرا به قضیه‌ی فلسطین و دیدگاه‌های موجود در مورد موضع‌گیری ایران، نموده است.

بیژن اسدی در مقاله‌ای با عنوان «سیاست خارجی ایران در قبال مسئله‌ی فلسطین در دوران پهلوی و جمهوری اسلامی ایران (تا سال ۱۳۷۶)» یک بررسی تطبیقی به بررسی مواضع رژیم شاه و جمهوری اسلامی ایران در بازه‌ی اعراب - اسرائیل پرداخته است و به این نتیجه رسیده که حمایت جمهوری اسلامی ایران از فلسطین صرفاً آرمان‌گرایانه بوده و منافع ملی کشور را تأمین ننموده است.

کتاب دیگر منوچهر محمدی با عنوان «آینده‌ی نظام بین‌الملل و سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران» است که در آن نویسنده با تحلیل نظام بین‌الملل، به تبیین جایگاه ایران بر مبنای دکرین تعامل سازنده در نظام بین‌الملل پرداخته است. در فصل چهارم کتاب، به طور خلاصه منازعه‌ی فلسطین - اسرائیل و تأثیر انقلاب اسلامی بر آن و راه کارهای ایران برای درپیش گرفتن بهترین مواضع در مسئله‌ی فلسطین، بحث شده است.

کتاب انوشیروان احتشامی «سیاست خارجی ایران در دوران سازندگی» نیز به طور

پراکنده مواضع تاریخی جمهوری اسلامی ایران در مورد فلسطین را بیان نموده است. شاید اثر نسبتاً جامع‌تری که در این زمینه به نگارش درآمده، کتاب امیرمحمد حاجی‌یوسفی با عنوان «ایران و رژیم صهیونیستی از همکاری تا منازعه» باشد. نویسنده به تحلیل روابط ایران با اسرائیل قبل و پس از انقلاب پرداخته است و درباره‌ی خود مسئله‌ی فلسطین مطالبی نیاورده است. البته در فصل سوم کتاب، مناسبات ایران و فلسطین قبل از تشکیل رژیم صهیونیستی بررسی شده است که محدود به دوره‌ی قبل از انقلاب اسلامی است. با توجه به اینکه اسرائیل بخشی از قضیه‌ی فلسطین است این کتاب در این حوزه نسبت به دیگر کتاب‌ها جامع‌تر می‌باشد.

علی‌اکبر ولایتی در کتاب «ایران و مسئله‌ی فلسطین» با توصیف وقایع فلسطین، موضع ایران را نیز در آن بررسی کرده است. در واقع مبحث اصلی این کتاب وقایع فلسطین است نه سیاست خارجی ایران در مورد فلسطین.

کتاب حاضر سعی می‌کند برخی ضعف‌های عمده‌ی موجود در ادبیات مربوط به مناسبات جمهوری اسلامی ایران و فلسطین را برطرف نماید. کار جدیدی که در این کتاب صورت گرفته، علاوه بر تحلیل اصول و مبانی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، بررسی تاریخچه‌ی مواضع جمهوری اسلامی ایران در مورد فلسطین است. این درحالی است که اکثر منابع موجود، به این موضوع نمی‌پردازند و مهم‌تر اینکه با بررسی دلایل ایدئولوژیک و استراتژیک اصل حمایت از فلسطین، جایگاه آن را در سیاست خارجی ایران تبیین می‌نماید. دوم اینکه در این کتاب صرفاً رویکردی تاریخی - توصیفی به کار گرفته نشده است. بدین ترتیب، این کتاب سعی می‌کند از نظریه‌های روابط بین‌الملل و سیاست خارجی برای فهم بهتر مواضع ایران در قبال مسئله‌ی فلسطین بهره ببرد. بالاخره اینکه، این کتاب به دنبال آن است تا توصیه‌هایی برای سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در منطقه، به‌ویژه در رابطه با قضیه‌ی فلسطین در سال‌های آینده ارائه نماید.

کتاب حاضر در قالب چهار فصل و نتیجه‌گیری پایانی همراه با ارائه‌ی توصیه‌هایی برای سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در منطقه، به جایگاه فلسطین در سیاست

خارجی جمهوری اسلامی ایران می‌پردازد. در فصل اول پارادایم سازه‌انگاری را مورد بررسی قرار داده، سعی می‌شود چارچوبی تئوریک برای فهم بهتر مواضع جمهوری اسلامی ایران در مورد فلسطین ارائه گردد. در فصل دوم با تحلیل مبانی و اصول سیاست خارجی ایران و تبیین هویتی آن براساس نظریه‌ی سازه‌انگاری، محذورات و مقدورات سیاست خارجی ایران در سه محیط داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی بررسی می‌شود. سپس یک الگوی مطالعاتی برای بررسی سیاست خارجی ایران در قضیه‌ی فلسطین ارائه می‌شود.

در فصل سوم به مرور تاریخی مواضع جمهوری اسلامی ایران در مورد فلسطین پرداخته می‌شود. در قسمت اول از پیروزی انقلاب اسلامی تا پایان جنگ تحمیلی؛ در قسمت دوم، دوران ریاست جمهوری آیت‌الله هاشمی رفسنجانی؛ در قسمت سوم، دوران ریاست جمهوری آقای خاتمی و در قسمت چهارم، دوران ریاست جمهوری آقای احمدی‌نژاد تا آغاز جنگ غزه بررسی می‌شود.

در فصل چهارم با استفاده از الگوی مطالعاتی که در فصل سوم ارائه شده، جایگاه فلسطین در سیاست خارجی ایران در چارچوب دو بخش ایدئولوژیک و استراتژیک بررسی می‌شود. در این فصل هدف آن است که سؤالات اصلی و سؤالات فرعی کتاب، پاسخ داده شود. همچنین در این فصل توصیه‌هایی برای سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در منطقه، به‌ویژه در رابطه با قضیه‌ی فلسطین ارائه می‌شود.

در نتیجه‌گیری نیز به ارزیابی فرضیه‌ی کتاب براساس پارادایم سازه‌انگاری پرداخته می‌شود.